

I.

Zpráva o situaci v oblasti migrace ke dni 31. prosince 2017

Tento materiál byl vytvořen Ministerstvem vnitra v rámci plnění usnesení vlády ze dne 19. dubna 2017 č. 294, kterým se mění usnesení ze dne 29. července 2015 č. 621, o Strategii migrační politiky České republiky a Komunikační strategii České republiky k migraci, ve znění usnesení vlády ze dne 12. října 2015 č. 824 a usnesení vlády ze dne 24. srpna 2016 č. 735. Členům vlády je zpráva předkládána každých 30 dní a poskytuje jim aktuální informace vztahující se k období uplynulému od předložení poslední zprávy.

1. Situace v České republice

Pokračující migrační vlna se i v prosinci 2017 vyhýbá České republice, na jejímž území jsou ve spojitosti s migrační krizí zjišťováni pouze jedinci či malé skupiny migrantů.

V období od 1. do 31. prosince 2017 bylo v České republice evidováno celkem 101 žádostí o mezinárodní ochranu. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podali státní příslušníci **Ukrajiny**, konkrétně **28 žádostí**. Dalšími v pořadí byli žadatelé z **Ázerbájdžánu (15)**, **Arménie (11)** **Gruzie (9)** a **Ruské federace (6)**.

V rámci tranzitní nelegální migrace bylo od počátku posílených opatření vyhlášených dne 17. června 2015 do konce sledovaného období zjištěno **3 977 osob**. V období od 1. do 31. prosince 2017 bylo zjištěno **27 případů tranzitní nelegální migrace**. Mezi zjištěné jedince patřili občané **Afghánistánu (9)**, **Nigérie (8)**, **Sýrie (4)**, **Iránu (1)**, **Gambie (1)**, **Ghany (1)**, **Mosambiku (1)** **Rwandy (1)** a **Senegalů (1)**. K 18 zjištěním došlo v Ústeckém kraji, k 4 v Jihomoravském kraji, k 3 v Jihočeském kraji a ke 2 ve Středočeském kraji. Ve sledovaném období bylo mezi příchozími zjištěno 5 žen, ale žádné dítě do 15 let. 24 zjištěných osob mířilo do Německa, 2 osoby mířily do Finska, 1 do Francie a 1 do Dánska.

V zařízeních pro zajištění cizinců pobývalo k 31. prosinci 2017 celkem 70 osob. V ZZC Bělá Jezová bylo k tomuto datu zajištěno 15 osob, v ZZC Vyšní Lhoty 13 osob a v ZZC Balková 42 osob. Mezi hlavní zajištěné státní příslušnosti v českých ZZC momentálně patří **občané Ukrajiny (20)**, **Nigérie (13)**, **Vietnamu (8)** a **Afghánistánu (6)**. V současné době se v českých ZZC nachází 9 žen a 2 děti a mladiství (ZZC Bělá Jezová).

V období od 20. ledna 2017 do 28. prosince 2017 odcestovalo v rámci **programu asistovaných dobrovolných návratů** z České republiky do země původu již 391 osob. V prosinci 2017 se uskutečnila realizace 28 asistovaných dobrovolných návratů. Nadále se pracuje na realizaci návratů dalších osob.

2. Situace v Evropské unii

Po letech 2015 a 2016, kdy migrační krize v Evropě dosáhla svého vrcholu, se za pomoci nejrůznějších opatření na bilaterální a unijní úrovni podařilo částečně snížit migrační tlak na členské země EU. Situace však zůstává i nadále kritická a možnost opakování situace z předchozích let, zejména s přihlédnutím na trvající nestabilitu v evropském příhraničí, nelze vyloučit. Zatímco počet nově příchozích nelegálních migrantů, kteří v roce 2017 připlouvají přes Středozemní moře do Itálie a Řecka je výrazně nižší než v předchozích letech, Španělsko zaznamenává zvýšený migrační tlak.

Za rok 2017 byl do EU zaznamenán příchod celkem 183 112 osob (statistika IOM). Pět nejvíce zastoupených národností představují občané Nigérie (11,3 %), Sýrie (10,7 %), Guiney (7,9 %), Pobřeží slonoviny (7,8 %) a Maroka (6,2), tj. osob (s výjimkou Sýrie), které se v drtivé většině nekvalifikují na udělení mezinárodní ochrany v EU.

S celkovou změnou situace a díky narůstajícím tenzím v některých členských státech došlo během posledního roku k postupné změně diskursu směřujícímu k přijetí trvale udržitelného řešení, kdy na unijních fórech stále více rezonují zejména potřeby

plného zajištění kontroly vnější hranice EU, posílení spolupráce se zeměmi původu a transitu migrace a zefektivnění návratové politiky, která je považována za jednu z největších současných výzev, stejně tak jako rozšíření pomoci Itálii v jejím úsilí trvale snížit nelegální migrační toky přes centrální Středomoří ve spolupráci s libyjskou vládou.

Řecko a vývoj na západobalkánské trase

Situaci na západo-balkánské trase se především díky společnému prohlášení členů Evropské rady a tureckého premiéra z 18. března 2016, ale také faktickému uzavření průchodnosti makedonsko-řecké hranice, podařilo stabilizovat a z velké části tak zamezit nekontrolovanému pohybu migrantů podél této trasy dále do EU. Praktický dopad těchto opatření je i nadále velice znatelný a to zejména ve vztahu k **Řecku**, do kterého **za rok 2017 vstoupilo 29 595 osob** (statistika IOM), což je téměř šestkrát méně než za rok 2016. I přes tento celkový úbytek je však faktem, že mezi **4. dubnem až 30. listopadem 2017 dorazilo do Řecka o 18 % více nelegálních migrantů, než ve stejném období loňského roku.**

Spolupráce s Tureckem se i přes několik křehkých faktorů politického i technického rázu těší všeobecné podpoře a **EU-Turecké prohlášení** zůstává pro udržení stávajícího stavu a jeho vylepšení naprosto nezbytné. Nejefektivněji se projevuje na omezení nelegálních vyplutí od tureckých břehů na řecké ostrovy. Problémům naopak čelí v podobě navracení každé nelegálně přibývší osoby na řeckých ostrovech a aplikování schématu 1:1, tj. přesídlení jednoho Syřana z Turecka do EU za jednoho vráceného Syřana do Turecka, který přicestoval nelegálně na Egejské ostrovy – **do 22. prosince 2017 bylo navraceno pouhých 1 484 osob** (pouze 228 Syřanů a 8 osob bez státní příslušnosti ze Sýrie), **avšak přesídleno už bylo 11 679 osob** (nejvíce do Německa 3 797 a Nizozemska -2 585). Co se týče plnění závazků EU, v nedávné době došlo s Tureckem k provizorní dohodě nad standardními operačními postupy pro aplikaci dobrovolného schématu humanitárního přijetí, jehož finální text získal podporu členských států na Coreperu dne 6. prosince 2017. Z celkového finančního příslibu 3 mld. EUR v rámci **nástroje pro uprchlíky v Turecku** pro roky 2016-2017 bylo alokováno 2.95 mld. EUR (vyplaceno bylo doposud 1.1 mld. EUR).

Řecko, jakožto země nejvíce zasažená migračním tlakem ve východním Středomoří, dlouhodobě proklamuje přetížení svého národního systému, který musí čelit přítomnosti více než 54 000 osob na území. **Jako nejkrizovější je hodnocena situace na egejských ostrovech, kde se k 22. prosinci 2017 nacházelo 15 750 při kapacitě pouhých 7 000 míst.** Osoby jsou na ostrovech zadržovány zejména z důvodu jejich možného navracení zpět do Turecka vyplývajícího ze společného prohlášení. Na krizovou situaci s blížící se zimou naposledy upozornilo 19 lidskoprávních a humanitárních organizací, které ve svém otevřeném dopise vyzvaly řeckého předsedu vlády Tsiprase k řešení tohoto problému prostřednictvím čtenějších přesunů osob na pevninu. Náporu nelegální migrace z Turecka čelí též **Bulharsko**, kterému při asistenci hranic pomáhá společná mise agentury Frontex. Situace v **Makedonii** je díky fyzické zábraně na jihu svých hranic a posílené policejní podpoře ze strany členských států (včetně ČR) i nadále stabilní. Problémům naopak čelí **Srbsko**, jehož limitovaná národní administrativa velice těžko čelí náporu migrantů na svém území – okolo 4 240 osob. S ohledem na potřebu posílené ochrany hranic zahájila EU se Srbskem a Makedonií vyjednávání o možnosti působení misí Frontex/Evropská pohraniční a pobřežní stráž

(EBCG) na jejich území (dle doporučení Rady ze dne 23. června dostala Komise mandát na vyjednání těchto dohod též s Albánií, Bosnou a Hercegovinou a Černou Horou). Co se týče alternativních tras pro cestu do EU, v posledních měsících byl zaznamenán mírný nárůst užití **černomořské migrační trasy** z Turecka do Rumunska. Trasa přes Albánii a Kosovo je, zejména díky velice špatné dostupnosti, využívána spíše sporadicky.

Itálie a vývoj na centrální středomořské trase

Trasa skrze centrální Středomoří je i přes pozitivní výsledky dosažené během letních měsíců tohoto roku stále tou nejvíce využívanou pro nelegální migraci do EU. Hlavním vstupem je Itálie, u jejíž břehů **v roce 2017 přistálo celkem 118 914 osob** (statistika IOM), což představuje téměř 33% pokles v porovnání se stejným obdobím roku 2016. Místem vyplutí je v drtivě většině případů (90 %) Libye, avšak v posledních týdnech byl vysledován i navyšující se počet příplutí z Turecka (3 %), Alžírsko (1,5 %) a zejména z Tuniska (5 %).

Zcela klíčovou se v tomto kontextu jeví **spolupráce s Libyí**, ale i dalšími severoafrickými státy, což reflektují i jednotlivá přijatá opatření na bilaterální i unijní úrovni. Stěžejní roli na evropské straně sehrává **Itálie**, jejíž premiér Gentiloni již na počátku února podepsal se svým libyjským protějškem Sarráždžem **memorandum o porozumění v oblasti boje proti nelegální migraci, obchodování s lidmi a převaděčství**, v němž se obě strany zavázaly k posílení spolupráce při kontrole námořních hranic. Italská angažovanost se též promítla v jednání s dalšími relevantními aktéry v Libyi s cílem snížit počet vyplutí od libyjských břehů na co nejnižší možnou úroveň a zároveň zajistit uspokojivé podmínky pro migranty i místní komunity v Libyi, a to především s ohledem na nedávnou kritiku mezinárodního společenství v oblasti odhaleného otrokářství v zemi. Důležitým krokem se též stalo přijetí **tzv. kodexu chování** nevládních organizací, který stanovil přesná pravidla pro působení jejich plavidel při záchranných operacích v centrálním Středomoří. Dokument vytvořený Itálií za přispění Evropské komise byl představen na konci července a zapříčinil dokonce přerušování aktivit několika organizací, které italská prokuratura či agentura Frontex často označovaly za podporovatele pašeráckého businessu. Okamžitým unijním opatřením se stala i **tzv. Maltská deklarace**, jakožto výsledek neformálního summitu Evropské rady z února 2017, ve které lídři EU28 představili vodítka pro další práci a načrtli prioritní akce ve vztahu k Libyi – posílení podpory libyjské pobřežní stráže; vytvoření dalšího úsilí na rozbití operačního modelu převaděčů; podpora místních komunit v Libyi; opatření ke zlepšení přijímacích kapacit a podmínek pro migranty v Libyi; pomoc při snižování tlaku na jižních hranicích; prohloubení migračního dialogu a spolupráce se sousedními zeměmi; apod. Svůj příspěvek do debaty vložila i Evropská komise, když na začátku července představila **akční plán na podporu Itálie, snížení tlaku podél centrální středomořské trasy a zvýšení solidarity**, který shrnuje několik doporučení pro Itálii, členské státy a agentury EU. Celkový výstup z dvou posledně zmíněných dokumentů zapracovalo poté EE PRES do svého implementačního plánu pro centrální Středomoří, který rozpracovává jednotlivé cíle Maltské deklarace a Akčního plánu s větším důrazem i na postupy přijaté hlouběji na africkém kontinentě.

Přijetí udržitelného řešení a posílení spolupráce s klíčovými třetími zeměmi by v budoucnu mělo vycházet ze vzoru **tzv. rámců pro migrační partnerství**, které jsou v tuto chvíli rozpracovány s pěti prioritními zeměmi (Niger, Nigérie, Mali, Senegal, Etiopie). Tato forma přístupu by měla klást spolupráci v oblasti migrace do středu celkových vzájemných vztahů. I přes to, že dosavadní výsledky tohoto snažení nepřinášejí kýžené výsledky – omezeně se projevuje zejména ve spolupráci na návratech

(v případě Senegalu nebo Mali se podíl návratů pohybuje stále pod hranicí 10 %), přístup byl na evropské úrovni vyhodnocen jako ten správný.

Španělsko a vývoj na západní středomořské trase

Počet migrantů přicházejících do **Španělska** po západní středomořské trase a přes africké enklávy Ceuta a Melilla v roce 2017 oproti předchozím letům prudce stoupá. **Od počátku roku do 20. prosince 2017 na španělské území vstoupilo celkem 27 253 osob** (statistika IOM), což je dvakrát více v porovnání se stejným obdobím roku 2016 a činí z ní nejrychleji rostoucí trasu nelegální migrace do EU. Španělsko nacházející se pod zvýšeným tlakem v tuto chvíli deklaruje, že je situaci schopné zvládnout vlastními silami a o zvýšenou podporu ze strany dalších členských států, tak jak se to stalo v případě Řecka a Itálie, nepožádalo.

Snahy o reformu společného systému/klíčové dokumenty

Na konci září 2017 Evropská komise ve svém sdělení **představila vyhodnocení Programu pro migraci přijatého v roce 2015 a navrhla několik navazujících kroků**, tj. cestu, kudy by se měla ubírat celková snaha na úrovni EU do budoucna. Zdůrazněna byla zejména potřeba na **dokončení reformy společného evropského azylového systému** (včetně diskuse nad odpovědností a solidaritou); **posílení legálních cest**, kdy při této příležitosti představila doporučení na přesídlení 50 000 osob do konce října 2019; **zefektivnění návratové politiky** prostřednictvím plné aplikace mandátu agentury Frontex a využití konceptu hotspotů k rychlému a okamžitému navracení a **posílení spolupráce s třetími zeměmi** v souladu se strategií představených rámců pro partnerství.

Jednotlivé návrhy reformy společného evropského azylového systému předložené v květnu 2016 se nacházejí v různých stádiích projednávání, kdy mandátu pro zahájení diskuse s Evropským parlamentem (EP) bylo dosaženo v případě **kvalifikačního nařízení** (rozšířený mandát k vyjednávání s EP z listopadu 2017), **nařízení o Eurodacu** (v červenci 2017 schválen rozšířený obecný přístup), **revize přijímací směrnice** (částečný obecný přístup z listopadu 2017) a **nařízení EU přesídlovacího rámce** (částečný obecný přístup z listopadu 2017). V případě povýšení agentury EASO na **Agenturu EU pro otázky azylu CRP II** v červnu 2017 potvrdil dosažení kompromisu ve vyjednávání s EP a v současné době probíhá trialog s cílem ujasnit zbylé části textu (recitály). Ostatní návrhy – dublinské nařízení a návrh na nahrazení směrnice o azylovém řízení nařízením – jsou v tuto chvíli diskutovány na pracovní úrovni Rady. Jako nejproblematictější se jeví možná shoda nad současnou podobou **dublinského nařízení**, která předpokládá zanesení mechanismu povinného přerozdělování migrantů do svého středu. To je pro mnoho členských států nepřijatelné. S cílem dosáhnout konsensu napříč členskými státy do června 2018 (dle říjnových závěrů Evropské rady) představilo BG PRES svůj plán na intenzivní projednávání tohoto návrhu, jako pevné součásti společného evropského azylového systému, na Strategickém výboru pro přistěhovalectví, hranice a azyl (SCIFA).

EE PRES ve snaze odblokovat diskusi uskutečnilo v posledních dvou měsících bilaterální jednání se všemi členskými státy s cílem najít kompromisní řešení. Výsledek jejich snahy byl představen dne 29. listopadu 2017 zasláním nové vize Dublinu IV, který by měl fungovat na základě třístupňového systému: 1. normální okolnosti - efektivní dublinský systém (počet azylových žádostí se rovná férovému podílu)

a předcházení migračnímu nátlaku evaluacemi ČS (ze strany Frontexu, nové azylové agentury, na základě Schengenského přezkumu) a přesídlováním; 2. náročné okolnosti – zaměřením se na efektivní opatření snižování migračního nátlaku (dosažení 90 - 150% férového podílu žádostí) po vyhodnocení situace a návrhů COM; v případě vyhocení situace Rada přijme prováděcí rozhodnutí (např. přijetí solidárních opatření, dodatečné finance, technická asistence, hotspoty a dobrovolné relokace v celkové dvouleté výši 200 000 osob); a 3. těžké krizové okolnosti – spuštění poté, co se již relokační strop překročí a další implementovaná opatření nezaberou; Evropská rada přijme další opatření (např. další relokace). Hlavní principy ve všech případech jsou postaveny na trvalé odpovědnosti za osobu během 10 let, distribučním klíči pro rozdělení azylových žadatelů, finanční kompenzaci EU, možnosti dočasného uvolnění ze solidárního opatření v případě omezení přijímacích kapacit, relokačním poolu osob a 3letém přechodném období pro implementaci nařízení členskými státy.

Podobu společného systému do budoucna ovlivní i současná diskuse nad informačními systémy aplikovanými na vnějších hranicích – **systém vstupu a výstupu – EES** (EP v říjnu schválil dosažený kompromisní návrh, nyní se čeká na potvrzení Radou), **systém EU pro cestovní informace a povolení ETIAS** (návrh je projednáván v rámci dialogu) a **Schengenský informační systém SIS** (projednáváno na pracovní úrovni Rady).

Na konci září Komise představila též návrh revize **Schengenského hraničního kodexu**, který upravuje možnosti znovuzavedení kontrol na vnitřních schengenských hranicích. Komise tím reagovala na nárůst provádění takovýchto kontrol v posledních dvou letech, které státy opodstatňovaly především nárůstem sekundárních pohybů nelegálních migrantů a spojených bezpečnostních hrozeb. Obecným cílem návrhu je prodloužení celkových lhůt, avšak za přijetí záruk, které by měly zamezit zneužívání tohoto konceptu v praxi.

V prosinci Evropská komise dále předložila návrhy nařízení dlouho očekávaného řešení **interoperability mezi informačními systémy v oblasti migrace a vnitřní bezpečnosti** (zejména SIS, Eurodac, VIS, EES, ETIAS, ECRIS-TCN). Tato nová funkcionality má přispět k vyšší míře efektivity využívání informačních zdrojů, a tím napomoci lépe se vyrovnat se s aktuálními problémy v oblasti bezpečnosti a boje s nelegální migrací.

Důležitá jednání a další relevantní informace

Dne 7. prosince 2017 se v Bruselu uskutečnilo řádné zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci. Delegaci ČR vedl první náměstek ministra vnitra Jiří Nováček. Na pořadu jednání se objevilo několik migračně relevantních témat. Ministrům byla představena zpráva o pokroku projednávání reformy společného evropského azylového systému a Evropská komise prezentovala svůj návrh cestovní mapy s termíny, do kterých by chtěla vyjednávání jednotlivých návrhů dokončit. V rámci debaty ministrů došlo ke konečnému naplnění doposud neobsazených kapacit v azylovém rezervním poolu dle návrhu nařízení na zřízení Agentury EU pro otázky azylu. Rada dále přijala obecný přístup k návrhu nařízení o agentuře eu-LISA a Komise informovala o svém úmyslu představit balíček legislativních návrhů k interoperabilitě IT systémů v následujícím týdnu. Švýcarsko shrnulo výsledky třetího zasedání kontaktní skupiny pro centrální Středomoří, které proběhlo 13. listopadu 2017 v Bernu. Oběd byl věnován diskusi nad posilováním Schengenu.

Ve dnech 14. – 15. prosince 2017 se v Bruselu uskutečnilo pravidelné zasedání Evropské rady. Zasedání bylo věnováno bezpečnosti a obraně; sociální dimenzi, vzdělávání a kultuře; migraci; vnějším vztahům; Brexitu a eurozóně. Delegaci ČR předseda vlády Andrej Babiš. V případě migrace se jednalo o diskuse v rámci tzv. Agendy lídrů (neformální diskuse bez závěrů), kterou představil předseda Evropské rady Tusk ve snaze dosáhnout dohody nad podobou společného evropského azylového systému do června 2018. Debata potvrdila prioritu v podobě zaměření se na vnější dimenzi a poukázala na nutnost dostatečného financování aktivit v Africe, na čemž se lídři členských států dokázali shodnout. U vnitřní dimenze nad podobou společného evropského azylového systému i nadále panuje neshoda. Diskuse budou pokračovat i na další Evropské radě v březnu 2018.

Na okraj Evropské rady se uskutečnila schůzka premiérů Visegrádské skupiny, kteří se dohodli na podpoře společného projektu v Libyi zaměřeného na integrovanou ochranu hranic financovaného ze Světeneckého fondu EU pro Afriku – EUTF. Na projekt vedený Itálií země přispějí celkovou částkou 35 mil. EUR (900 mil. Kč), která bude mezi čtyři země rozdělena rovným dílem. Pro ČR to tedy znamená přispět částkou 8,7 milionu euro (cca 225 mil. Kč).

Dne 1. ledna 2018 se předsednictví v Radě EU ujalo Bulharsko, které mezi své priority zařadilo, mimo jiné, zlepšení bezpečnosti, řízení migrace a spolehlivou ochranu vnějších hranic. Bulharsko chce k problematice migrace přistupovat holisticky a v diskusích reflektovat propojení její vnitřní i vnější dimenze. Průřezovou prioritou bude region západního Balkánu.

Kontroly na vnitřních schengenských hranicích

Německo, Rakousko, Švédsko, Dánsko a přidružené Norsko i nadále provádějí kontroly na určitých úsecích vnitřních hranic schengenského prostoru. Dle rozhodnutí Rady mohly být zavedené kontroly dle čl. 29 Schengenského hraničního kodexu aplikovány pouze do 11. listopadu 2017, kdy vypršela legislativou předpokládaná maximální doba. Všechny dotčené státy prodloužily provádění kontrol na základě bezpečnostní situace v Evropě a hrozbě teroristických útoků **do 12. května 2018,** vyjma Francie, které kontroly prodloužila pouze do 30. dubna 2018.

3. Relokace, přesídlování a návraty

S ohledem na zhoršení bezpečnostní situace v EU a na celkovou dysfunkčnost relokačního systému, rozhodla vláda ČR dne 5. června 2017 o pozastavení přesídlovacího a relokačního programu.

Lhůta pro registraci do relokačního programu z Itálie a Řecka skončila 26. září 2017. Členské státy nicméně mohou v relokačních pokračovat na dobrovolné bázi. **K 17. prosinci 2017 bylo celkově relokováno 32 808 osob z Řecka a Itálie,** což představuje zhruba 20 % úspěšnost v naplnění celkové relokační kvóty 160 000 osob. **Z Řecka** bylo ke dni 17. prosince 2017 relokováno celkem **21 632 osob.** V období od 27. 11. do 17. 12. 2017 došlo k relokační 309 osob, z toho 135 do Německa, 94 do Irsku, 38 do Francie, 27 do Španělska, 7 do Švédska, 6 do Švýcarska a 2 do Belgie. **Z Itálie** bylo ke dni 17. prosince 2017 relokováno celkem **11 176 osob.** V období od 27. 11. - 17. 12. 2017 došlo k relokační 718 osob, a to 520 do Německa, 57 do

Francie, 48 do Nizozemska, 30 do Lucemburska, 27 do Belgie, 14 do Švýcarska, 11 do Portugalska, 4 do Estonska, 4 do Chorvatska, 2 do Rakouska a 1 do Švédska.

3.1. Přesídlování

V červenci 2015 se ČR dobrovolně zapojila, spolu s dalšími 19 státy, do **Evropského přesídlovacího schématu**, a to **přesídlením 4 rodin nemocných syrských dětí** (celkem 20 osob) z Jordánska v rámci **přesídlovacího programu**, který vláda schválila v lednu 2015, a **přesídlením 32 Iráčanů z Libanonu v rámci přesídlovacího programu Nadačního fondu Generace 21**. V rámci tohoto programu bylo nadále humanitárně přijato 57 Iráčanů z Iráckého Kurdistanu. Celkem bylo do členských států EU přesídleno v rámci Evropského přesídlovacího schématu přes 14 000 osob.

Dne 3. října 2017 vydala Evropská komise doporučení na přesídlení 50 000 osob z třetích zemí do EU v rámci jednoletého programu. Dobrovolné přesídlovací závazky členských států by se měly zaměřit zejména na přijímání osob potřebujících mezinárodní ochranu z 9 prioritních zemí (Turecko, Jordánsko a Libanon by měly být rozšířeny o Egypt, Libyi, Niger, Čad, Etiopii a Súdán). Za účelem přesídlování vyčlenila Evropská komise finanční podporu ČS ve výši 500 mil. EUR z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).

3.2. Implementace konceptu hotspots v Itálii a Řecku a plány na posílení azylových systémů těchto zemí

Řecko v současnosti disponuje 5 funkčními hotspoty (Chios, Lesbos, Leros, Samos a Kos). Aktuálně je v Itálii oficiálně funkčních 5 hotspotů (Lampedusa, Messina, Pozzallo, Trapani a Taranto). Nově vzniklý hotspot ve městě Messina byl na Sicílii otevřen 1. října 2017 s kapacitou 250 míst. Prvotní registrace a snímání otisků tak v současnosti již neprobíhají v přístavu při vylodění, jak tomu zde bylo doposud, ale v nově vzniklém hotspotu.

Účelem hotspotů by mělo být komplexní zajištění procedur ve vztahu k cizincům nelegálně vstupujícím na území EU od registrace až po zahájení příslušných kroků v souvislosti s legalizací či ukončením pobytu, k dnešnímu dni se však nepodařilo zcela aplikovat. V souvislosti s prohlášením EU – TR se významně posílila úloha hotspotů v Řecku – ty nyní slouží jako zajišťovací uzavřená centra, ze kterých by měli být všichni migranti vraceni zpět do Turecka. Zároveň má však každý z těchto cizinců právo požádat o mezinárodní ochranu. V případě podání žádosti je následně v rámci hotspotu ověřována přípustnost či oprávněnost žádosti. Cizincům je povolen pohyb mimo hotspot, avšak po dobu probíhajícího řízení není (až na stanovené výjimky) povoleno opustit území ostrova.

Důležitou roli při implementaci konceptu hotspots v Itálii a Řecku zaujímá Evropský podpůrný azylový úřad (EASO), jež poskytuje asistenci zejména ve věci relokačního procesu a implementace prohlášení EU-Turecko. V souvislosti s uvedenými aktivitami EASO mimo jiné zajišťuje vysílání národních expertů za účelem podpory a asistence státním úřadům zemí zasažených migrační krizí. Asistence v oblasti relokačního procesu je omezena od 26. září 2017, kdy vypršela stanovená lhůta pro účast v relokačním programu. Aktivity EASO v Itálii se proto nyní zaměří především na dublinské případy a podporu při registraci žádostí o mezinárodní ochranu v Itálii.

Česká republika považuje koncept hotspotů za důležitý aspekt řešení migrační krize a aktivně podporuje činnosti EASO v Itálii i Řecku. Od roku 2015 bylo realizováno celkem 75 vyslání českých expertů za účelem podpory aktivit EASO (40 do Itálie a 35 do Řecka).

3.3. Návraty

EU považuje oblast návratů za klíčovou při řízení migračních toků. Osoby, které nemají nárok na mezinárodní ochranu, by měly být rychle a efektivně navraceny do svých zemí původu. V oblasti návratů byla v roce 2017 výrazně posílena role agentury Frontex. V září 2017 EK ve svém prohlášení uvedla, že v roce 2016 bylo z ČS EU navraceno pouze 36 % neregulérních migrantů.

Na základě prohlášení EU-Turecko bylo z Řecka do Turecka k 22. prosinci 2017 navraceno pouhých 1 484 osob (z toho pouze 228 Syřanů a 8 osob bez státní příslušnosti ze Sýrie), avšak do EU už bylo přesídleno 11 679 osob. Co se týče programu Dobrovolných asistovaných návratů (AVR) od 1. ledna 2017 do 17. prosince 2017 této alternativy využilo celkem 5 438 migrantů z Řecka. V případě Itálie se tento program nadále nedaří uspokojivě provádět, od zahájení toho programu v červenci 2016 do 17. prosince 2017 bylo navraceno celkem 937 migrantů.

Co se týče situace v oblasti návratů v zemích mimo EU, za rok 2017 (k 17. prosinci) se z Libye za pomoci IOM v rámci programu Dobrovolných asistovaných návratů vrátilo celkem 17 278 migrantů do 24 zemí původu, např. do Alžírsko, Beninu, Burkiny Faso, Gambie, Ghany, Kamerunu, Mali, Nigérie, Pákistánu, Pobřeží Slonoviny, a Sierry Leone. Dle zprávy IOM se v roce 2017 vrátilo do Afghánistánu 564 443 osob z Pákistánu a Íránu.

4. Integrace a komunikace

4.1. Státní integrační program (SIP)

Existence Státního integračního programu (SIP) pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících s platností od 1. ledna 2016 má právní oporu v § 68 až 70 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Ministerstvo vnitra dne 16. ledna 2017 předložilo vládě nové Usnesení o změně usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících. Vláda schválila Usnesení č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Ministerstvo vnitra zajistí funkci generálního poskytovatele integračních služeb v roce 2017 a v letech následujících. V roce 2017 poskytovala integrační služby Správa uprchlických zařízení ministerstva (SUZ). SUZ bude pokračovat v této činnosti i v roce 2018.

V roce 2016 vstoupilo do SIP 510 oprávněných osob, mezi nimiž byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny, Sýrie, Iráku a Kuby. Od 1. 1. 2017 dále podalo žádost do SIP 101 osob s udělenou mezinárodní ochranou.

4.2. Analýza nálad veřejnosti a komunikační aktivity

V souvislosti s aktuální migrační situací probíhá pravidelné informování ve všech oblastech, souvisejících s problematikou migrace. Informační aktivity jsou cíleně zaměřeny na mediální výstupy – TV, rozhlas, noviny, časopisy, propagační materiály.